

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SCIENTIFIC MEETINGS

Volume CLXVII

DEPARTMENT OF LANGUAGE AND LITERATURE

Book 28

SLAVONIC TERMINOLOGY TODAY

Accepted at the 5th meeting of the Department of Language and Literature
of 30th May, 2017, on the basis of reviews presented by *Predrag Piper*
and *Rajna Dragičević*

Editors

PREDRAG PIPER, full member of the Academy
Dr VLADAN JOVANOVIĆ

BELGRADE

2017

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига CLXVII

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Књига 28

СЛОВЕНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА ДАНАС

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности
од 30. маја 2017. године, на основу реферата
академика *Предрага Пипера* и проф. др *Рајне Драгићевић*

Уредници

академик ПРЕДРАГ ПИПЕР
др ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ

БЕОГРАД
2017

Издају
Српска академија наука и уметности
и
Институт за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија
Милорадовић, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић,
проф. др Викторија Людвигівна Иващенко, проф. др Сергей Викторович
Гринеv-Гринеvич, др Сергей Дмитриевич Шелов, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska,
к. ф. н. Вячеслав Константинович Щербин, др Марина Спасојевић и
др Владан Јовановић

Рецензенти појединачних радова

проф. др Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Гордана Јовановић,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Људмила Поповић, проф. др Срето Танасић,
dr Peter Weiss, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska, проф. др Рајна Драгићевић,
проф. др Душко Витас, проф. др Сергей Викторович Гринеv-Гринеvич,
проф. др Софија Милорадовић, проф. др Александар Милановић, др Марта
Бјелетић, др Снежана Петровић, др Викторија Людвигівна Иващенко,
доц. др Исидора Бјелаковић, к.ф.н. Вячеслав Константинович Щербин,
др Владан Јовановић

Лектор и коректор радова на српском језику
Марија Селаковић

Коректура резимеа на енглеском језику
Clare McGinn Zubac

Превод и коректура резимеа на руском језику
Свејлана Гољак, Эльвира Анатольевна Сорокина

Коректура радова на руском језику
Эльвира Анатольевна Сорокина

Припрема за штампу
Милан Тасић

Тираж 400 примерака

Штампа
Службени гласник, Београд

САДРЖАЈ

Уводно слово 9

I. ПОГЛЕД НА РАЗВОЈ ТЕРМИНОЛОШКИХ И ТЕРМИНОГРАФСКИХ ИСТРАЖИВАЊА У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА. ПРАВЦИ У ТЕРМИНОЛОГИЈИ

Викторія Людвігівна Іващенко: Слов'янське термінознавство:
проблематика й перспективи розвитку 15

Эльвира Анатольевна Сорокина: Формирование теории
языка для специальных целей (ЯСЦ) 29

Сергей Викторович Гринев-Гриневич: Антропологистика
как современное развитие терминоведения 41

Кацярына Пятроўна Любецкая: Спецыяльная лексіка
беларускай мовы як аб'ект даследавання беларускіх
лінгвістаў у канцы ХХ – пачатку ХХІ стст. 51

Marta Małachowicz: Prace dyplomowe z dziedziny terminologii
i terminografii powstałe w instytucie komunikacji
specjalistycznej i interkulturowej uniwersytetu
warszawskiego w latach 2010–2015 61

II. ТЕРМИНОЛОГИЈА И РЕЧНИЦИ

Сергей Дмитриевич Шелов: Универсальный терминологический
словарь: новый тип терминологических словарей 71

Юрий Николаевич Марчук: Проблемы многоязычной
терминографии 85

Марија С. Ђинђић: Обрада лингвистичких и
граматичких термина у двојезичном описном
речнику (на примеру Новог турско-српског речника /
Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük) 91

Данко Шипка: Двојезична терминографија исламских термина	101
Рада Стијовић, Олга Сабо, Ранка Станковић: Речник САНУ као база терминолошких речника (на примеру Речника кулинарства)	109
Володимир Володимирович Дубичинський: Терминографичні праці харківських лексикографів	125
Вячеслав Константинович Щербин: Отраслевая лексикография Беларуси	135

III. ГРАМАТИЧКА И ЛИНГВИСТИЧКА ТЕРМИНОЛОГИЈА

Јованка Радић: О логичким основама српских лингвистичких термина на <i>-ица</i> и <i>-ина</i>	149
Милош М. Ковачевић: О термину субјекат у србистици	173
Вељко Ж. Брборић: Српска правописна терминологија данас – у науци и настави	187
Драго Тешановић: Централни и периферни суфикси у српској дериватологији	197
Сања Ж. Ђуровић: Основни појмови морфематике српског језика	213
Марина Љ. Спасојевић: Појмовно-терминолошки апарат при проучавању глаголског вида и сродних појава у србистици у светлу аспектолошких приступа	229
Наташа С. Вуловић: Употреба основних фразеолошких термина у српској (и словенској) лингвистици	243
Владан З. Јовановић: Српска терминологија у <i>Речнику словенске лингвистичке терминологије</i> из угла савременог стања српске лингвистике	253
Milan Harvalík: Slovánská onomastická terminologie v mezinárodním kontextu	267
Iveta Valentová: Slovenská onomastická terminológia	277

IV. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ТЕРМИНА У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ. ТЕРМИНИ И КЊИЖЕВНОЈЕЗИЧКА НОРМА

Виктор Д. Савић: Српски називи документа у средњем веку – према самим документима (1189–1346)	291
Исидора Г. Бјелаковић: Синонимија у терминологији код Срба у 18. и 19. веку (математичка географија и астрономија)	305
Александар М. Милановић: Развој српске терминолошке мисли у 19. веку: допринос Лазе Костића	317

Марина С. Јањић: Школска терминологија у дијахронијској перспективи	331
Ewa Wolnicz-Pawłowska: Problemy terminologiczne w działalności UNGEGN	343
Tanja Fajfar: Jezikovnokulturna ustreznost kot terminološko načelo	351
Mojca Žagar Karer: Terminološko svetovanje: izkušnje in perspektive	361
Lana Hudeček: Anglizmi u hrvatskome nazivlju	371
Milica Mihaljević: Terminologija kao deskriptivna ili preskriptivna znanost – stanje u Hrvatskoj	383

V. ТЕРМИН И ЛЕКСИЧКИ СИСТЕМ

Милорад П. Дешић: Специјална лексика и полисемија	407
Рајна М. Драгићевић: Детерминологизација као процес богаћења општег лексичког фонда	417
Mariusz Górnicz: Czy naukowcy z krajów słowiańskich lubią terminy metafory?	425

VI. ФУНКЦИОНАЛНА РАСЛОЈЕНОСТ ТЕРМИНОЛОШКОГ ИЗРАЗА – НАУЧНА, ПРОФЕСИОНАЛНА (СТРУЧНА) ТЕРМИНОЛОГИЈА И СПЕЦИЈАЛНА ЛЕКСИКА ДУХОВНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ КУЛТУРЕ НАРОДНИХ ГОВОРА

Ружица С. Левушкина: Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности	439
Альбіна Анатоліївна Ковтун: Способи непрямой номінації релігійних понять в українській мові	451
Ђорђе Р. Оташевић: Рад на српској слободнотидарској терминологији	461
Гордана Р. Штасни: Термини у домену нанотехнологије	469
Оксана Чмелікова-Газдошова: Субстантивовані прикметники в українській і чеській юридичній термінології	481
Бојана С. Милосављевић: Филозофска лексика у речнику и у говору	493
Милан С. Ајдановић: Грецизми у српском географском терминосистему	509
Валентина Федоровна Новодранова: Когнитивное моделирование терминосистемы предметной области знания	521
Ольга Михайловна Рылкина: Способы терминообразования русских нозологических терминов (на материале русскоязычной терминологии детской кардиологии)	529

Тамара Валентиновна Рожкова: Статус и типологизация глагола в медицинской терминологии	537
Елена Викторовна Рыжкина: О некоторых динамических процессах в современной русской терминологии	549
Маргарита Николаевна Лазарева: О соотношении интернационального и национального в научных названиях растений (на материале русского языка)	557
Оксана Вікторівна Нарушевич-Васильсва: Семантико-тематична та категорійно-поняттєва організація української термінології харчової промисловості	567
Драгана И. Радовановић: Од Вукове трпезе из његовог Рјечника до Матичиног једнотомника	577
Неђо Г. Јошић: Народни називи воћака код Срба и критеријуми њиховог раслојавања	587
Мирјана С. Петровић-Савић: Из географске терминологије Јадра	599
Ивана В. Лазић-Коњик: Лексика традиционалне културе према тематским пољима	613
Софија Ј. Мићић-Кандијаш: Лексиколошки и лексикографски аспекти превођења енглеских медицинских израза на српски	625

VII. ЕЛЕКТРОНСКЕ ТЕРМИНОЛОШКЕ БАЗЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВА ПРИМЕНА У ТЕРМИНОЛОГИЈИ, ТЕРМИНОГРАФИЈИ И ЛЕКСИКОГРАФИЈИ. ТЕРМИНОЛОШКИ САЈТОВИ И ПОРТАЛИ

Александр Васильевич Зубов: Способы автоматического извлечения терминов из текста	639
Paweł Kowalski, Zofia Rudnik-Karwatowa: Wykorzystanie terminologii w systemie informacyjno-wyszukiwawczym językoznawstwa sławistycznego iSybisław	643
Maja Bratanić, Ana Ostroški Anić, Siniša Runjaić: Od baze do portala – razvoj nacionalne terminološke infrastrukture	657
Jana Levická: Počiatky slovenskej terminologickej databázy a jej súčasnosť a budúcnosť	667
Максим Олегович Вакуленко: Віртуальна українсько-російсько-англійська термінографічна лабораторія з фізики: сучасні лінгвістичні технології у фаховій мові	679

РАД НА СРПСКОЈ СЛОБОДНОЗИДАРСКОЈ ТЕРМИНОЛОГИЈИ*

Ђорђе Р. Оташевић**

У чланку се говори о досадашњем раду на српској слободнозидарској терминологији, о пословима који су у току те о ономе што тек треба урадити. До сада је урађено мало тога. Појединим терминима посвећено је неколико мањих чланака, а у неколико чланака се, мање или више узгредно, говори о неком термину, обично у пар реченица. Најзначајнији посао је превођење два речника на српски језик. Један је *Речник масона, езоџеризма, хермејизма, религија, митова и симбола* Луиђија Троизија (1998), а други *Речник слободног зидарства* Данијела Лигуа (2001). У току је рад на два речника: *Грађи за речник слободног зидарства* и *Малом речнику слободнозидарских термина*. До сада као засебна публикација није објављен ниједан двојезични речник српских слободнозидарских термина. Пошто српска слободнозидарска терминологија до сада, колико нам је познато, није била предмет лингвистичких изучавања, нема сврхе наводити шта је још остало да се уради већ чему би требало дати предност. Сматрамо да се издвајају две теме: синонимија и амбисемија. / Лингвистичких радова о српској слободнозидарској терминологији вероватно до сада није било. Предност би требало дати изучавању синонимије и амбисемије.

Кључне речи: масонска терминологија, термин, српски језик, синонимија, амбисемија, лексикографија

У крајевима у којима Срби живе прва слободнозидарска ложа утемељена је у другој половини 18. века у Глини, у Хабзбуршкој монархији. Звала се *Рајно њријатељство* (*L'Amitié de la Guerre*¹ или *Zur Kriegsfreundschaft*). Дејан Чикара наводи да је ова ложа утемељена 1759. године (Чикара 2010: 11–12). Зоран Д. Ненезић сматра да је почела с радом пет година касније – 1764 (Ненезић 1984: 84), док је Милан Прелог датира још касније.² Главну улогу у оснивању ове ложе имао је гроф Иван Драшковић. Чланови ложе,

---

* Рад је настао у оквиру пројекта Института за српски језик САНУ бр. 178021 *Опис и стандардизација савременог српског језика*, који у целини финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

** Институт за српски језик САНУ, Београд; djordje.otasevic@isj.sanu.ac.rs

¹ М. Прелог наводи назив *L'Amitié de Guerre* (1929: 132), З. Ненезић *L'Amitié de Guerre* (1984: 84), а Карло Хамедер *L'Amitié de Guerre á Glina* (2014: 118). Код Прелога и Хамедера уочљива је штампарска грешка (*L'Amitié* код Прелога и *Amité* код Хамедера).

² „Није тачно познато, кад је глинска ложа stupila u живот, али се мисли да је то било између 1769.–1770“ (Прелог 1929: 132).

поред аустријских официра, били су и официри Срби: Кнежевић, Боговић, Орлић и Максић. Ритуални радови у ложи водили су се на француском, а касније на латинском језику. Ложа је радила све до 1795. године, када је у Аустрији и Угарској забрањено слободно зидарство. Иако о почецима деловања слободних зидара на тлу Србије нема историјских доказа првог реда, ипак се поуздано зна да је крајем 18. века у Београду постојала масонска ложа. Међу њеним члановима налазили су се митрополит београдски Методије, устанички вођа Јанко Катић, трговац и дипломата Петар Ичко, грчки песник Рига од Фере и многи други. Ложа је радила на турском језику (в. Чикара 2010; Николић 2011: 25; Хамедер 2014: 191). Пошто се у овим ложама није користио српски језик, оне нису могле имати утицаја на формирање и развој српске слободнозидарске терминологије. Прва масонска ложа која је радила на српском језику основана је у Београду 1876. године, под патронатом Великог Оријента Италије. Звала се *Свејлосџ Балкана* и радила је до 1882. године. Следеће године основана је ложа *Слога, Рад и Посџојансџиво*, такође под заштитом Великог Оријента Италије. Прва књига о слободном зидарству на српском језику објављена је 1880. године у Новом Саду, у штампарији А. Пајевића, под називом *Ојшџи шџајџуџи Друшџива слоб. зид. иџталијанског симболичког обреда џреџресени и уважени од велике скуџшџине џосланика симболичкога обреда 15. и 16. јуна 1876. године*. Везана је за ложу *Свејлосџ Балкана* иако у књизи то нигде није поменуто. Врло је вероватно да је текст у потпуности или већим делом преведен с италијанског језика. Да ли је ово имало утицаја на формирање српске слободнозидарске терминологије, тек треба да се проучи.

Лингвистичких радова о српској слободнозидарској терминологији, колико нам је познато, до сада није било. Појединим терминима посвећено је неколико мањих чланака, а у неколико чланака се, мање или више узгредно, говори о неком термину, обично у пар реченица. У *Неимару*,³ часопису српских, односно југословенских слободних зидара, који је излазио у Београду од 1914. до 1926. године, с прекидом од седам година због Првог светског рата, објављена су 1922. године два чланка о масонској терминологији, потписана иницијалима Ј.А., иза којих највероватније стоји Јова Алексијевић, главни уредник свих седамдесет бројева овог часописа. Први од њих је „Како је постала реч ложа“ (бр. 8, стр. 445–448), а други „Како је постало име масон“ (бр. 9, стр. 525–529). Иако су ови чланци у потпуности посвећени масонским терминима, не могу се сврстати у радове о српској терминологији. Од 1047 чланака објављених у *Шесџару*, слободнозидарском часопису, који је излазио у Загребу од 1921. до 1939. године, само је један донекле везан

³ Прва три броја, из 1914. године, објављена су као Орган Врховнога Савета Србије. Године 1922. *Неимар* је излазио као Орган Велике ложе Срба, Хрвата и Словенаца „Југославија“. Каснији бројеви имају поднаслов „Масонски часопис – Revue maçonnique“.

за слободнозидарску терминологију – „Zašto nazivamo naš savez 'svetim'?”“. Објављен је у броју 3–4 из 1938. године (стр. 36–38), а потписан иницијалима В. К. Аутор је вероватно Војислав Кујунџић. У два електронска слободнозидарска часописа која данас излазе, *Сиријус*⁴ и *Масону*⁵, нашли смо седам чланака у којима се говори о масонским терминима. Овде ће бити поменут само један од њих – „Razlika između Starih Dužnosti i Drevnih Međasa” – објављен у *Сиријусу* бр. 24 од 15. маја 2014. године. У њему се истиче да „Stare Dužnosti (Old Charges) i Drevni Međasi (Ancient Landmarks) НИКАКО nisu sinonimi i njihovo poistovećivanje može dovesti do velikih problema i nesuglasica prilikom tumačenja pravnih praznina u aktima masonskog zakonodavstva”. Даље се говори о термину *Граничници*, који предлаже Горан Иванковић у књизи *Плави Дунав* (Ванкувер 2013) уместо термина *Древни међаши*. Овај рад је истакнут јер се у њему говори о српском термину, што је реткост, док се у малтене свим другим текстовима говори о страним терминима, најчешће енглеским. Термину *Граничници* (који, истина, за сада није прихваћен и коришћен у слободнозидарској литератури на српском језику) посвећено је шест редова у фусноти.

Појединим масонским терминима посвећено је по неколико реченица или пасуса у више књига о слободном зидарству (Ареопаг 1939; Стојковић 1925; Кујунџић 1940; Прокић 1941; Јаћимовић–Ђукић 2004; Шкрбић 2005; Шкрбић 2009 и др.).

Најзначајнији досадашњи рад на српској слободнозидарској терминологији несумњиво је превођење два речника на српски језик. Један је *Речник масона, езоџеризма, хермејизма, религија, мифова и симбола* Луиђија Троиџија (1998), а други *Речник слободног зидарства* Данијела Лигуа (2001). Троиџијев речник садржи релативно мали број масонских термина. Број слободнозидарских термина у *Речнику слободног зидарства* Данијела Лигуа импресиван је. Енциклопедијски чланци често су врло обимни. Ипак, у њему се не налазе сви српски термини. Неки термини су наведени, али их није лако наћи. На пример, термини *радни шейих* или *шейих*, употребљени у више књига на српском језику, нису засебне одреднице већ су део одреднице ТАПИС ИЛИ ТЕПИХ ЛОЖЕ. Ко не зна да су *шајис*, *радни шейих* и *шейих* синоними (а у литератури на српском језику срећу се још и синоними *шабла*, *црпшања шабла*, *мистичка шабла*, *саг*), ове термине неће лако пронаћи. Код појединих термина наведено је значење које у српској слободнозидарској литератури није забележено, а недостаје значење које се у њој среће (нпр. термин *уздицање*). Наведене чињенице нипошто нису критика Лигуовог *Речника слободног зидарства*. Ово врхунско енциклопедијско дело написано је

⁴ Часопис је доступан на адреси www.mason.org.rs/index.php/vnlsmasonisrbija/45-sirijus

⁵ Часопис је доступан на адреси www.mason.rs.

на француском језику и потом преведено на српски. То показује да је за исцрпно представљање српске слободнозидарске терминологије неопходно урадити речник српских слободнозидарских термина.

У току је израда два оваква речника. Први је *Грађа за речник слободног зидарсџва*⁶, а други *Мали речник слободнозидарских џермина*⁷. У *Грађи за речник слободног зидарсџва* биће дефинисани сви масонски термини употребљени у ексцерпираним изворима. У *Малом речнику слободнозидарских џермина* број обрађених термина је мали, али је речнички чланак веома обиман. Речнички чланак садржи највише једанаест целина: 1) одредница, 2) лексикографска дефиниција (семантичка идентификација термина), 3) хипероним, 4) синоним(и), 5) фонетске, морфолошке или графичке варијанте одредничке речи или синтагме, 6) вишечлани изрази који у себи не садрже одредничку реч или синтагму нити су с њом творбено повезани, 7) вишечлани изрази који у себи садрже одредничку реч или синтагму, 8) речи и синтагме које су творбено повезане с одредничком речју или синтагмом, 9) превод термина на енглески, руски, француски и немачки језик, 10) илустративни цитати, 11) језичке напомене. Свака целина, изузев одреднице, означена је посебним знаком. Обимни илустративни цитати имају функцију енциклопедијске дефиниције. Поред главног дела, са речничким чланцима, *Мали речник слободнозидарских џермина* садржи и неколико додатака: списак одредничких речи или синтагми, двојезичне речнике, списак термина наведених унутар свих речничких чланака и скраћенице ексцерпираних извора⁸.

До сада као засебна публикација није објављен ниједан двојезични речник српских слободнозидарских термина. У 2. броју електронског часописа *Акација*, који више није доступан на интернету, објављен је мали енглеско-српски речник масонских термина.

Пошто српска слободнозидарска терминологија до сада, колико нам је познато, није била предмет лингвистичких изучавања, нема сврхе наводити шта је још остало да се уради већ чему би требало дати предност. Сматрамо да се издвајају две теме: синонимија и амбисемија⁹.

⁶ Раде га Ђорђе Оташевић и Милан Димитријевић. У току је израда прве свеске (слово А).

⁷ Речник ради Ђорђе Оташевић. Посао је при крају.

⁸ За *Мали речник слободнозидарских џермина* ексцерпирано је 67 књига објављених на српском језику између 1880. и 2015. године, као и више бројева различитих слободнозидарских часописа. Аутори *Грађе за речник слободног зидарсџва* настоје да дођу до свих масонских књига објављених на српском језику, а има их више од две стотине, како би их ексцерпирани.

⁹ „Амбисемија термина ... есть его свойство функционировать в языке с разным объемом семантики, свойство, которое вызывается рядом экстралингвистических факторов (использование одного термина разными научными школами, разными учеными, в разные периоды развития науки). Говоря другими словами, амбисемија – это разнообъемная характеристика

Синонимија је једно од најпроблематичнијих питања науке о терминима. О њој је написано мноштво радова, а ставови терминолога често се међусобно искључују. Иако нормативистичка терминолошка школа присуство синонима сматра мањкавошћу терминологије, у српској слободнозидарској терминологији синоними су реалност. Узроци синонимије у њој су различити и бројни. Теоријски, елиминација синонима могућа је само у оквиру једне обедијенције, односно једне велике ложе. Велика ложа би могла да објави речник слободнозидарских термина у којем не би било синонима и да препоручи да се само ти термини користе у њеним публикацијама и током ритуалних радова у ложама које раде под њеном заштитом. Међутим, већ у *Ойшійим шійайуїшима Друштіва слоб. зид. иїталијанског симболичког обреда*, првој слободнозидарској књизи на српском језику, објављеној у време када је у Србији постојала само једна масонска ложа – срећу се синоними. Нпр. *касир* и *благаяник, удовичин фонд/ удовички фонд – удовичина каса*.

У бројним масонским текстовима истиче се да слободно зидарство није тајна већ дискретна организација. С формалне стране, о слободном зидарству данас готово да више нема никаквих тајни. На интернету се може наћи малтене све, од детаљног описа кретања у отвореној ложи, знакова распознавања или масонских регалија па до кришом снимљеног ритуалног рада минијатурном камером која је била сакривена у ципели. Тајна је, како се наводи у масонским изворима, субјективни доживљај слободног зидарства, његових ритуала и симбола¹⁰. Због тога је могуће да је један број слободнозидарских термина амбисемичан – њихов садржај је неодређен јер их слободни зидари поимају и доживљавају на различите начине. Да ли је то заиста тако, знаће се уколико се неко буде бавио амбисемијом у масонској терминологији.

Пред лингвистима који ће се бавити српском слободнозидарском терминологијом очигледно је много посла. Колико нам је познато, слично је и у другим словенским језицима.

интенционала термина-понятия, его семантическая аспектация, различающаяся квантитативно и квалитативно“ (Татаринов 1996: 168).

¹⁰ „Početkom godine u emisiji na nacionalnoj televiziji prikazan je hram u Beogradu uz izjave oficira loža. Naš Veliki Majstor je dao intervju dnevnom tiražnom listu u kome potencira da mi nismo tajna organizacija već organizacija sa tajnama filozofske prirode i da radimo za opšte dobro. Ovo su primeri u kojima smo zauzeli aktivno učešće u javnosti, a ne narušavajući principe čuvanja tajne. Istinska masonska tajna. Ima nešto što je sasvim obično, a to je da slobodno zidarstvo predstavlja suštinski doživljeno iskustvo, a ono se po definiciji ne može preneti. I zato slobodnim zidarima je potreban most bratske ljubavi i Obreda da bi uspeali da prenesu deo pojedinačno doživljenog od jednog brata na drugog i to pod uslovom da su prisustvovali istom radu. Upravo prisustvo radu vaspоставља оно neshvatljivo bratstvo između ljudi koje dele: sredina, karakter, profesija i mišljenje. To je ono što nijedan slobodni zidar ne može preneti drugom licu“ (<http://dekalog.rs/index.php/blog/38-masonska-tajna>).

ЛИТЕРАТУРА

- Ареопаг 1939: *Тајне ареопага. Слободно зидарство јовановско и андрејевско*, Београд [без имена аутора и издавача].
- Јаћимовић–Ђукић 2004: D. Jaćimović, M. Đukić, *Slobodno zidarstvo. Ritualni na prvom stepenu sa tumačenjima*, Београд: Графичка зона.
- Кујунџић 1940: Dr. V. Kujundžić, *Slobodno-zidarska čitanka. Istina o Slobodnom Zidarstvu*, Београд.
- Лигу 2001: D. Ligu, *Rečnik slobodnog zidarstva*, превод L. Bojić et al., Београд: Paideia.
- Ненезић 1984: Z. D. Nenezić, *Masoni u Jugoslaviji (1764–1980). Pregled istorije slobodnog zidarstva u Jugoslaviji. Prilozi i građa*, Београд: Народна књига.
- Николић 2011: С. В. Николић, *Слободно зидарство у Србији. Freemasonry in Serbia*, Београд: Истина.
- Прелог 1929: M. Prelog, *Istorija slobodnog zidarstva*, Загреб: Tiskara C. Albrecht.
- Прокић 1941: *Ко су они*, предг. Л. Прокић, Београд [без имена аутора и издавача].
- Стаменковић–Марковић 2009: Б. Стаменковић, С. Г. Марковић, *Крајак преглед историје Слободног зидарства Србије*, Београд: Регуларна Велика Ложа Србије.
- Стојковић 1925: [С. Ј. Стојковић], *Слободно зидарство: његов циљ и принципи, његова прошлост и садашњост: њисма браћа Ср. једном неосвећеном пријатељу*, Београд: Велика ложе Срба, Хрвата и Словенаца „Југославија“ [без имена аутора].
- Татаринов 1996: В. А. Татаринов, *Теорија терминоведения, в 3 т. – Т. 1. Теорија термина: историја и современно состояние*, Москва: Московский лицей.
- Троизи 1998: L. Troizi, *Rečnik masona, ezoterizma, hermetizma, religija, mitova, simbola*, sa italijanskog prevela T. M. Đerković, Београд: Филип Вишњић.
- Хамедер 2014: K. Hameder, *Somborski sinovi udovice. Kratak istorijat slobodnog zidarstva*, Sombor: Autorsko izdanje.
- Чикара 2010: Dr D. Čikara, *Prva masonska loža u Srbiji (od osnivanja 1796. do gašenja 1801. godine)*, Београд: Velika Nacionalna Loža Srbije.
- Шкрбић 2005: S. Škrbić, *FIAT LVX: eseji o drevnom i prihvaćenom škotskom obredu slobodnog zidarstva*, Београд: Kunst und Gott – Centar za versku toleranciju i humanizam „Dimitrije Mitrinović“.
- Шкрбић 2009: S. Škrbić, *Plus ultra. Još dalje... Misterije slobodnog zidarstva*, Novi Sad: Autorsko izdanje.

Джордже Р. Оташевич

РАБОТА НАД СЕРБСКОЙ МАСОНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИЕЙ

Резюме

В статье речь идет о работе в области масонской терминологии – как той, которая уже проделана до настоящего времени, так и той работе, которая идет сейчас и которую еще предстоит сделать. На данный момент сделано немного. Некоторым терминам посвящено несколько небольших статей, а также в небольшом числе статей мимоходом говорится о каком-либо термине, обычно в нескольких предложениях. Наиболее важной работой можно считать перевод двух словарей на сербский язык. Один из них – *Словарь масонов, эзотеризма, герметизма, религии, мифов и символов* Луиджи Троици (1998), а второй – *Словарь масонства* Даниела Лигуа (2001). Сейчас идет работа над двумя словарями: *Грађа за речник слободног зидарсџива* и *Мали речник слободнозидарских џермина*. До сих пор не опубликован ни один двуязычный словарь сербских масонских терминов. Так как сербская масонская терминология, как нам известно, не была предметом лингвистических исследований, необходимо говорить не о том, что еще предстоит сделать, а о том, чему надо уделить приоритетное внимание. Мы считаем, что здесь выделяются две темы: синонимия и амбисемия.

Ключевые слова: масонская терминология, термин, сербский язык, синонимия, амбисемия, лексикография